

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 4. dubna 2019 ve věci č. 36538/17 – *G. S. proti Bulharsku*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vydáním stěžovatele do Íránu, kde mu hrozí trest 74 ran bičem, by došlo k porušení článku 3 Úmluvy, přestože vyžadující stát poskytl záruky, že stěžovatel nebude podroben mučení či nelidskému zacházení.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel je občanem Gruzie. V prosinci 2016 byl na základě oznámení Interpolu zadržen na letišti v Sofii. Dle oznámení byl podezřelý z krádeže 50 tis. eur, které se měl dopustit v červnu 2016 v Teheránu. Žádost o vydání stěžovatele k trestnímu stíhání doručená bulharským orgánům obsahovala ujištění, že stěžovatel nebude v Íránu podroben mučení či nelidskému zacházení a že nejtvrdějším možným hrozícím trestem je tříleté odnětí svobody.

Během řízení na vnitrostátní úrovni vyslovil stěžovatel obavu, že v případě vydání do Íránu by mohl být vystaven „nespravedlivému“ procesu. Nijak se však nezmínil o obavě z nelidského zacházení. Zároveň bylo během řízení prokázáno, že v době údajné krádeže se stěžovatel již nenacházel na území Íránu a íránské orgány upravili datum jejího spáchání na dřívější. Bulharské soudy i orgány moci výkonné následně vyslovily s vydáním souhlas.

Později v řízení o vazbě stěžovatele vyšlo najevo, že příslušná ustanovení íránského trestního zákoníku umožňují za krádež odpovídající tvrzeným skutkovým okolnostem uložit kromě 3 let vězení i trest až 74 ran bičem. Tuto okolnost však žádost o vydání ani oznámení Interpolu neobsahovaly. Rozhodnutí o vydání již nebylo možné napadnout žádným opravným prostředkem.

Soud následně na žádost stěžovatele vydal předběžné opatření, aby až do ukončení řízení před Soudem nebylo vydání realizováno.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal, že rozhodnutí o vydání k trestnímu stíhání do Íránu by jej z důvodu hrozícího trestu bičování vystavilo nebezpečí zacházení porušujícího článek 3 Úmluvy.

A. K PŘIJATELNOSTI

Nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy v projednávané věci dle Soudu nepředstavuje překážku přijatelnosti stížnosti, neboť stěžovatel se o hrozbě tělesného trestu, jemuž by mohl být vystaven, dozvěděl až po ukončení vnitrostátního vydávacího řízení. V ten okamžik již nebylo možné rozhodnutí o vydání napadnout žádným opravným prostředkem. Soud konstatoval, že stěžovateli nelze přičítat k tíži, že se spolehl na obsah úředních dokumentů, jež mu byly předloženy vnitrostátními orgány a které uváděly jako jedinou možnou formu hrozícího trestu odnětí svobody, a z toho důvodu nevznese námitku hrozícího bičování. Je proto dle Soudu namístě učinit výjimku z pravidla vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a stížnost prohlásit za přijatelnou.

B. K ODŮVODNĚNOSTI

a) Obecné zásady

Zásady posouzení, zda vydání či vyhoštění může obnášet riziko porušení článku 3 Úmluvy, byly Soudem prvně stanoveny ve věci *Soering proti Spojenému království* (č. 14038/88, rozsudek pléna ze dne 7. července 1989, § 81–91) a následně mnohokrát zopakovány (např. *Trabelsi proti Belgii*, č. 140/10, rozsudek ze dne 4. září 2014, § 116–120). Pro posouzení diplomatických záruk Soud odkázal na kritéria stanovená ve věci *Othman (Abu Qatada) proti Spojenému království* (č. 8139/09, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, § 186–189).

b) Použití obecných zásad na skutkové okolnosti projednávané věci

Soud konstatoval, že lze stěží pochybovat o tom, že trest 74 ran bičem spadá do definice zacházení zakázaného článkem 3 Úmluvy. Uložení takového trestu stěžovateli íránský trestní zákoník umožňuje, což sice tamní úřady v žádném dokumentu neuvedly, avšak bulharské orgány si dle Soudu měly jimi poskytované skutečnosti ověřit a hrozbu trestu bičování zohlednit.

Dle zpráv příslušných orgánů OSN i pozorovatelských nevládních organizací byly ještě v roce 2013 tělesné tresty v Íránu často uplatňovány v praxi, mimo jiné i jako trest za krádež, a žádné zprávy nenásvědčují tomu, že by se situace od té doby změnila. Dle názoru Soudu je tak prokázána existence skutečného rizika porušení stěžovatelových práv chráněných článkem 3 Úmluvy v případě vydání.

Záruky a ujištění ze strany Íránu, že v případě stěžovatele by k uložení trestu bičování nedošlo, Soud považoval za nedostatečné. Důvěryhodnost íránských institucí v této věci byla totiž zpochybněna opomenutím uvést možnost trestu bičování v žádosti o vydání i informacích poskytnutých Interpolu. Odpovědné íránské orgány navíc dle svých veřejných prohlášení nepovažují bičování za nelidské či ponižující zacházení. Naopak, Írán i přes mezinárodní tlak odmítá přistoupit k Úmluvě OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání či jakkoliv odstranit ze svého trestního zákoníku tělesné tresty, neboť je považuje za důležitý projev své suverenity a součást své právní tradice. Během periodického přezkumu před Radou pro lidská práva OSN v roce 2014 Írán označil doporučení o přistoupení k Úmluvě proti mučení za necitlivá k základním hodnotám íránské společnosti a odporující vnitrostátním ústavním zásadám. Dodal, že v otázce bičování se „Západ mýlí“, jelikož nejde o ponižující, ale naopak o legitimní trest.

Dle Soudu tedy bylo nasnadě, že stereotypně formulované záruky, že „stěžovatel nebude podroben mučení či nelidskému zacházení“, nemohou být vykládány tak, že zahrnují i ochranu před bičováním. Nadto, k zárukám proti mučení ze strany státu, v němž k mučení dlouhodobě dochází, musí být zásadně přistupováno s opatrností. Navíc neexistují žádné doklady o tom, že by bulharské orgány měly možnost jakkoli kontrolovat dodržení daných záruk.

Soud proto rozhodl, že v případě uskutečnění vydání stěžovatele do Íránu by došlo k porušení článku 3 Úmluvy.